

**Sermones prestantissimi viri Ro|berti de Litio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professo||ris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxij. vi. no.Maij.

Jn fes. ep[ip]h[an]ie d[omi]ni. de ea[dem]. Ser. xxix.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

De epiphania dñi.

Nō erit ne ac si semper mala fuisse vide
re et repudiani. Post tps dō diuulgati
euāgeliū nulli fuit licetū seruare illa le
galia. Hinc est q̄ Paulus vt h̄ Acf.
xvij. circūcidit Timotheū: q̄ nūdū erat
diuulgatū euāgeliū: t̄ ne iudeos scan
dalizaret. quia Timotheus erat de ma
tre iudea. Tūtum dō quia simpliciter
erat gentilis circūcidere noluit: vt in
circūcisso Timothei ostenderet sacra le
galia nō debere dānari: t̄ in h̄ q̄ Tūtū
circūcidere noluit ostenderet ea nō eē ne
cessaria. Q̄ Tertū p̄siderādū dī digna
obseruātia. Voluit em̄ dñs noster ie
sus xps dignā circūcisionis legē obser
uare. Quod conuenienter factū ostē
dit Alexan. in. iiiij. vbi. 6. mem. x. pro
pter sex causas. Q̄ Prima causa est: vt
ostenderet se esse filium Abrae: cui da
ta est circūcisso: t̄ cui predictum erat
Seū. xxij. Benedicentur in semine tuo
omnes gentes. Semē autem istud est
christus: vt dicunt ad Sol. iij. Unū cum
tota posteritas Abrae circūcideretur:
non crederef xps esse filius Abrae: nec
ille in quo implende erat promissiōes:
nisi fuisset circūcensus. Q̄ Secunda cau
sa fuit: vt per subiectionem suam nos
a seruitute legis absoluaret. Q̄ Tertia
causa fuit: q̄ noluit soluere legem: sed
adimplere t̄ terminare. Q̄ Quarta cau
sa fuit: vt se ostenderet principiū t̄ can
sam sacrificationis que fiebat p̄ tria
remedia cōtra peccatiū: scilicet p̄ sacri
fi: ia a tempore Abel usq; ad Abraam.
p̄ circūcisionē ab Abraā usq; ad xpm:
a ipso p̄ baptismū in nouo testimen
to. Unū decuit xpm esse baptisatū cir
cūcisionū t̄ oblatum. Q̄ Quinta causa
fuit: vt esset frater iudeorum: vt ostend
eret se esse illum de quo Moyses di
xit: Prophetam suscīrabit vobis de
de fratribus vris: ipsuz audite. Deut.
xvij. Q̄ Sesta causa fuit: ne iudei occa
sione haberent ipsum non recipiendi
nisi esset circūcensus. Vide ergo orōna
lis creatura quanta fuit hodie humi
litas incarnati filii dei. Intuere quau

ta sit charitas eius: qui non propter
se: sed propter te voluit circūcidē. Lō
templare qualiter hodie innocentem
sanguinē cepit effundere. Inspice q̄
accipit ex manib; mīris: vt ducat ad cir
cūcisionē. Audi matrē dicētē. Ioseph,
q̄ forte en̄ portabat. Sit tibi cōmissus
filii mei parvulus: vt q̄ leuis fieri possit
circūcidat. O dō sanctissima: et de fi
lio tuo tenera: quid facies q̄ filii tuū
videbis a planta pedis usq; ad caput
totaliter vulneratū: sanguineq; irriga
tū: Remaneat i tuguriolo mī expectas
filii circūcīsum. O aia fidelis cōpates
re dilecto tuo. Unū enī circūcidebat:
plorabat: flebat: lachrymabat: clamabat
dicens. A. a. a. q̄si diceret. Aia mea
propter tua p̄ctā hāc penā sustineo: p̄
pter tua p̄ctā sanguinez fundo o aia.
Bēd multo mātora p̄ te facere sum pa
ratus: q̄ amore tuo lāgueo: amore tuo
vulnerari et crucifigi cōcupisco: s̄ tps
expecto cōuenientē idoneū. Reportat
filii matri q̄ plāgētē p̄ dolore ipa
stringit ad pectus: p̄solat enī blāditijs
virgo piissima: t̄ lacte pascit virgineo:
et in dicere poterat t̄ non sine lachry
mis. O sacratissime fili in quo nūluz
rep̄f p̄ctū: hodie p̄pter p̄ctōres tāp
pctōr es vulnerat̄. Hodie de tuo corz
pote cū dolore sanguis effluit. Hodie
violētā penā p̄ hoib; subire cepisti.
O fili mi delicate. Et hīdī verbis dile
ctū ieluz osculādo alloquebatur. Nos
dō matrē cū filio veneremur: ipsamq;
matrē deprecemur hum: liter yr digne
tur filiū nū nobis propitiū facere per
meritū sic circūcisionis: qui est bene
dictus in secula. Amen:

Q̄ In festo epiphie de ead. Sermo. xxix.
Q̄ Iesum adorat reges. Fructus. viii.

Idimus stel
lam eius in oriente: t̄ ve
nimus adorare eū. Sc̄i
bunt hec verba M̄at b.
ij. c. t̄ in euāgeliō presen
tis solennitatis. Ne putarent homi

nes xp̄m non esse deum: cuius nativitas a pastoribus tāq̄ a simplicib⁹ fues-
rat reuelata: aduocati sunt reges ⁊ sa-
pientes: premoniti miraculo nouo stel-
le apparetis: qui christā natū in hieru-
salē querunt adorare: ipsumq; ibi non
inuenientes nō destiterunt a cetro pro-
posito: ⁊ exētes hierosolymā stelle du-
catū secuti sunt: que illos ad p:recepit
duxit. Ubi xp̄m vidētes pānor vilius
pauperrate cōclusuz: tāq̄ dēū pro ho-
minū salute incarnatū sunt venerati.
Hoc nobis sacramēta pie cōtemplan-
dum p̄eponit hodie sancta mater ec-
clesia. Ubi ⁊ nos studia nostra debem⁹
apponere: vt simūl cū his regib⁹ chris-
tum inueniamus dicentes cum ip̄is:
Uidim⁹ stellā eius in oriente. i. spān
sancti gratiā qua illustrati sumus per
patriarcharū oracula: per p̄pheterarū
testimonia: ac p̄ sanctoz omnīū docu-
menta. ut cognoscamus xp̄m filiū dei
affectionis mēte a nobis fore colendū.
Et venimus adorare eū. In quib⁹ ver-
bis fructus occurrit declarandus: qui
est: Iesum adorant reges.
Q̄d̄o cuius intelligēta de his regib⁹
tria mysteria cōsiderabimus.

Primum dī illuminatio.

Secundum dī affectio.

Tertium dī deuotio.

Q̄d̄ magi illuminati fuerunt appar-
tione stelle. Caplīm. i.

Primū mysteriū cōtēplandū dī
illuminatio: de quo fit mentio
in euangelio: vbi dī: q̄ magi isti
fuerunt illuminati vt crederet
in xp̄m apparente eis stella miraculi.
Ubi tres cōclusions sunt notāde.

Prima dī nominationis.

Secunda dī apparit. omis.

Tertia dī conditionis.

Cprima conclusio dī nominationis.
Isti enim reges non inanis magi. i. ma-
lefici. Ubi Ero. viii. malefici Pharaonis
dicuntur magi. Dicit em̄ Chryso. istos
fuisse maleficioe: sed postea cōuersos q̄
bus dñs voluit nativitatē suā reuelas-

re: vel dicunt magi q̄si illusores: q; ve-
rodē illuserūt. Rabanus dicit illi age
sunt q̄ de singulis reb⁹ philosophant.
Uñ magus idē est qđ sapiēs. Nā perle
magus: hebraice scriba: grece philoso-
phus: latine qđ sapiēs dī. Uñ ⁊ magi:
quasi sapiēta magni. De his sic dicit
Remigius. Scīdū est aut̄ q̄ varia est
de magis opinio. Quidā em̄ dicūt eos
fuisse chaldeos. Et chaldei p̄ deo stel-
lam colebat: ⁊ icirco dixerūt: q̄ nūc us
pariū eoz deus ostēderet verū dēū
natū. Alij dicūt perlas eos fuisse. Non
nulli dicāt illos de vltimis finib⁹ ter-
re fuisse. Alij dō afferunt eos fuisse ne-
potes Balaā: quod magis est credēdū
Balaam em̄ inter cetera que p̄pheta
uit dicit Numeri. xxiiii. Quic̄ stella ex
Jacob et eruger hō de israel. Illi dō
babētes hāc p̄phetiā: mor vt viderūt
stellā nouā intellecerunt regē natum⁹
⁊ venerūt adorare eū. Hec Remigius
Q̄d̄a cōclusio dī apparitionis. Se-
cundū em̄ q̄ dicit Chryso. sup Mat.
quidā secretoz inspectores de genere
Balaā elegerūt de leipsis duodeci. Et
si qđ moiebā fili⁹ ei⁹ aut alijs p̄pin
quoz in eius loco substituebat: t p̄ sin-
gulos ānos certo tpe sup mōtē victoz
rialē alcēdebāt. vbi trib⁹ dieb⁹ orabāt
dēū vt eis stellā quā Balaam predixes-
rat ostēderet. Quadā aut̄ vice dñm sic
ibi manerēt tres reges: stella qđā ad
eos sup montē venit: que habebat for-
mam pulcherrimi pueri: super cui⁹ cas-
put crux splēdebat: q̄ magos allocuta
est dices: Itē velocius in terrā iuda ⁊
regē quē q̄ritis natū inueniet̄. **G**ter-
tia cōclusio dī cōditionis. Fuere nāqz
qm̄ Remigiu multi q̄ dixerūt stellā illā
spī sēm̄ fuisse: qui sicut discipulis in
flamma ignis apparuit: ita ⁊ his regi-
b⁹ in specie stelle. Alij autem dixerant
fuisse angelum. Sed vera doctorum
opinio est: q̄ fuit stella realis de nouo
creata. Unde glo. super illo verbo.
Uidimus stellam eius. dicit: Propri-
am: quia hāc deus creauit qd̄ ostēsio-

De epiphania domini.

nem. Dicunt tamē sancti q̄ hec stella ab alijs differebat i multis. Prima differentia erat: quia b̄m glo. sup Mat. differebat in origine: qz alie facte sunt in mūdi principio: hec yō de nouo creata est. Secunda differetia erat: quia diferebat in officio: quia alie stelle facte sunt vt sint in signa & tempora: hec autem vt magis viam preberet. Tertia differentia erat: quia differebat in duratione: quia alie stelle sunt perpetue: hec autem completo officio suo redit in preiacētem materiam. Quarta differentia erat: quia b̄m fulgentiū differebat in situ: quia non erat localiter sita in firmamento: sed pēdebat in meditullio aeris prima terre. Quinta differentia erat: quia differebat in fulgore: quia certis erat splēdior: & in meridie splēdidissima apparebat: nec splendorem eius splendor solis poterat occultare. Sexta differentia erat: quia differebat in motu: quia precedebat magos motu viatoris. Non enim mouebatur motu circulari: sed quasi motu p̄gressivo. Septima differentia erat: quia differebat b̄m Chry. in occultatione & apparitione: quia aliquādo apparebat: alii quando occultabatur. Cū enim intrauerunt hierosolymam occultauit seipsum. Deinde ubi Herodem reliquerūt seipsum monstrauit. Unde concludit Chryso. Videtur hec stelle virtutis in uisibilis fuisse in talem apparentiam formata. Sed dubium in mērem vnit propter ea que dicta sunt: quō isti christum dēū natum in stelle apparitione intellexerūt. Et dicit Leo papa in sermone de epiphania. Pater illa stelle specie: que corporeū icitauit obtutū fulgentior veritatis radius eorū corda perdocuit. Aug. yō in li. de questionibus noui & veteris testamenti concordare videtur cum sentētia Chryso. superius allegata. Sit enim sic: Judeoz natam regem intellexerunt cum stella īdice temporalis rex soleat designari. Et enim magi chaldei non maluolentia astrorum cursum: sed rerū curiositate speculabantur. In sermone yō de epiphania ait: Dicturus es: A qui b̄ audi erunt q̄ talis stella christus natus significarer. Profecto ab āgelis aliqua admonitione reuelationis. Queris forasne an ab angelis bonis: an a malis? Christus quidem & angeli mali hoc est demones filium dei esse confessi sunt. Sed cur & a bonis non audierunt: qn̄ in christo adorando salus eorū inquisrebatur: non iniquitas damnabatur? Potuerū ergo illis āngeli dicere: Tel la quam vidistis christi est. Ite adorate illū ubi natus sit. hec Aug. Colligimus tñ ex oībus mētem illorum regū siue apparente illis angelo: siue loquere: siue puerulo in medio stelle: siuer illuminatam intrinsecus virtute spiritus sancti: vt omnes simul intelligerent natum esse filium dei.

¶ grandis erat affectio magorum et ga xp̄m natum. Capl. n.

Ecundū mysterium contemplandū dicitur affectio. Lata etenim affectuē ad xp̄m natum magi postq̄ eum cognoverūt sunt moti: vt nō terrenent viarū asperitate: quin ad christum querendū omni sollicitudine se precingerent. Nam ab oriente venient hierosolymam. Ubi tria occurserunt consideranda.

Primi est velocitas.

Scđm est localitas.

Tertiū est iniquitas.

¶ Primū considerandum dicitur esse velocitas. Quia vt cōmuniter tenent doctores: cū tredecim dierū esset xp̄us magi ad eū stella duce venerūt. Quod si admirari nos cogat: q̄ in tā paruo tempore per tā terrā spacia venire potuerūt: sc̄ ab oriente in biersalē que in medio mūdi dicitur esse sita: post dicit b̄m Remigius q̄ puer ad quem ipsi properabāt eos perducere portur. Uel b̄m Hieronymū: q̄ sup dromedarios venerūt: qui sunt animalia veloz

cissima: que tātū currant in vna die: quātū equis in tribus. Scōm considerandū dicitur localitas. Ubi docto- res querūt: cñr ista magi specialiter ve- nerūt hierusalē potius q̄ ad alia ciuitatē mūdi. Et uidet Remigius dicēs: q̄ hierusalē regia ciuitas erat. Et cre- diderūt q̄ talis non nisi in vrbe regia nasci debuisset. Sive venerunt vt locū nativitatis certius discere possent. Si ue vt adimpleref quod dictum est: de syon exhibit lex: t̄ verbū domini de hie- rusalē: quia ibi primo annūciatus est christus. Sive vt studio magorū dam- naretur pigritia iudeorū. Hec Remigi- us. Quanta dō fuerit tūc iudeorū ne- gligētia per se pater: qui cū p scriptu- ras inuenērūt chri... aduentū esse pro- pinquū: videruntq; reges a finibz ter- re venisse ad illuz adorandū: qbz t ipsi locum nativitatis reuelant: non cura- runt ad eundē locum ipsis profecto vi- cinuz properare. Unde Aug. in sermo- ne de epiphania ait: Cum multi nati- atoz defuncti eēnt reges iudeorū: nūq̄ quēq̄ illoꝝ adorandū magi quesierūt quia neḡ quēq̄ eorum celo loquente didicerūt. Nō itaq; regi iudeorū qua- lea esse illic solebant: hūc tam magnū honorem lōginquī alienogene ab eode regno profluis extranei a se deberi arbi- trantur. Sed talet natū didicerūt in quo adorando se salutē que s̄m deum et consecuturos minime dubitarent. Nec enim etas erat saltē cui adulatio humana seruiret: nō in membris pur- pura: nec in capite diadema fulgebat: non pompa famulariū: non terror: ex- ercitus: nō glorioſa fama prelioꝝ: hos ad eū viros ex remotis terris cū tanto voto supplicationis attraxerat. Face- bat in prelepiō puer oītu recēs: erigui corpore: cōtemptibilis paupertate. Sz magnū aliqid latebat in paruulo: qd quidem illi homines primitie omnium gentiū non terra portātē: sed celo nar- rante didicerāt. hec ille. Ubi ostendit Ÿgrande argumentū iudei potuerunt

habere ex aduentu t̄ reuelatione mas- gorum. Tertium cōsiderandum dicitur iniquitas: que Herodis regis mēs tem inuasit: quia audiēs aduentū mas- gorum turbatus est t̄ omnis hieroſo- lyma cū illo: timens s̄m Chryso. ne a iu- deis de regno expelleretur: t̄ ne etiam a romanis culpari posset: si aliquis rex ibi vocaret: quē Augustus non consti- tuisset. Et notanda sunt verba ista: et omnis Hierosolyma cū illo. scilicet mas- iores ciuitatis: qui fauebant Herodi. Et colloquio habito Herodes cū sacer- dotibus t̄ scribis de loco nativitatis. Christi clam vocatis magis. Quia nō confidebat de iudeis: t̄ ideo voluit sus- um cōſilium eos latere. Diligenter dis- dicit ab eis tempus stelle: que apparu- erat eis. Et mitrēs illos in Bethleem dixit: Ite t̄ interrogate diligenter de puerō: t̄cū inuenēritis renūciate mihi ut t̄ ego veniēs adozem eū. O maligni- tas Herodi superbi. O venenosa t̄ do- losa locutio: o iniqua astutia serpentis: pro qua sicut inquit Grego. in ho- melia adorato velle se simulat vt hunc si inuenire possit extinguat: hec ille. Qd multa fuit deuotio magorū erga chriſtū natū.

Capl. iii.

Tertium mysteriū contemplan- dum dicitur deuotio. Eretires nāq̄ reges isti hierosolymā: vi- derunt stellā antecedētem eos vsc̄ dum veniēs staret supra vbi erat puer. O quāta fuit tunc in eorū cordis bus cōsolatio: quando intrātes domū inuenērunt puerū cum Maria matre eius. Averat autē s̄m Rabanum diui- no nutu Joseph. Et magi tria deuotio- nis t̄ humilitatis sue signa in christo paruulo demonstrant.

Primi signū fuit adorationis.

Scōm signū fuit oblationis.

Tertiū signū fuit cōgratulationis.

Qd primū signum fuit adorationis: qz procedentes adorauerunt eum. Ubi sic exclamat deuotus Bernardus. Quid facitis o magi? Lactētem puerū ador-

De epiphania dñi.

Sermo. XXIX.

Fatis in tuguriolo velit in vilibus pānis? Nonne deus iste t rex est? Et ubi aula regia; ubi thronus? ubi curie regalis frequētia? Nunquid ministri Ioseph et Maria? Isti insipientes facti sunt: ut fierent sapientes. Secundū agnū fuit oblatiōis. Quia apertis thesauris suis obtulerūt ei munera aurū thus t myrhā. Erat em̄ traditio anti quoz fm̄ Remigii ut nullus ad regē vacuus introiret. Perse aut t chaldei talia munera cōsueuerunt offerre bīm Aug. in sermone de epiphania. Aurū ascribit ei sicut regi magno. Thus im̄ molaf ut deo. Myrra p̄ebet ionq̄ p̄ salute omnium mortuō. Tertiū si gnum fuit cōgratulationis. Pie nāq̄ credere possum: q̄ benedictas ille filius que isti reges tāto labore quesierunt: quē colebāt: quē tāto venerabantur affectu: eos absq̄lericia abire non permiserit. Accirco cōsiderenuis qualiter in brachis matris eristēs aspicerat magos hilari facie: ipsaq̄ gestu et nutu dulciter blādiebat. Nō expumebat verba: sed signis quib⁹ poterat de illoꝝ p̄ficiatōe ostēdebat se letū fore. Et virgo illa mater intacta: que huma nissima erat mit̄ atq̄ māsiuera: post q̄ viderat in his regibus tantam fidem tātāq̄ dēnotiōē: multa eis verecudo sermone de filio suo est locuta: enarrando qualiter angelus annūciāverat: ipsaq̄ cōceperat t parturierat: angelis cātātibus atq̄ annūciantib⁹

pastoribus eius nativitatēs: t quomo do ipse dominus incarnatus fuerat: ut saluum faceret genus humanū. Lō mendabat ex hoc magosū prudētiam sollicitudinem benignitatē: qui ad ipsum videndū tam cito p̄perauerant: t dicebar eis: Pro vestra remuneratio ne sciatis: quia quē adoratis deus est: cui munera obtulisti rex est. Ip̄m̄q̄ in brachis suscipite: quia hō est. itaq̄ filium suū liberalissime vnicuiq̄ eoū amplerandus p̄origebat. O virginis cōsuetā pietas: o filij dei profunda humiliata: o gratia superercessiua orientaliū regum: qui a virgine matre filiū dei incarnati inter sua pectora strin gendū suscipiunt. Conemur etiā nos mente nostram disdonere: quia nec nobis negabit se fili⁹ dei. Magi vero ad moniti in somnis ne redirēt ad Herodem: per alia viam reuersi sunt in regi onē suā. De quo dicit Chys. super Mat. cum reuersi fuissent predicantes multos erudierūt. Et deniq̄ cūz Thōmas ec̄t in p̄uincia illa baptizari sunt t facti sunt adiutores predicationis il lius. Quoū corpora post felicē mortē primo per Helenā Constantini matrē reperta: t in Lōstantinopolim translatā. secundo per sanctū Eustorgiū medio lanensem archiepiscopū mediolanum perducta. Ultimo p̄ Federicum imperatorem coloniam theutoni sunt delata. Anime vero eorum uiuunt in eterna gloria. Amen.